

Communicating the Risks of Storm Surge and other Extreme Events
(An Pagpapasabot han mga Risgo han Storm Surge ngan Iba nga mga Delikado nga Pananabo)

Online Toolkit ngan Tutorial

Ini nga seksyon in naghahatag hin *tutorial* para han paghimo hin *hazard warning messages*. Ini in ginhimo para magamit han ngatanan, pero ini in mas magagamit han mga agency staff, mga local nga opisyaes, o mga lider ha komunidad nga nakarawat han technical weather forecast ngan nagpapasamwak ha iba nga katawhan para han pag andam hin usa nga tidaraun nga kalamidad.

Pananglitan nakakarawat ka (mapa-direkta man o pinaagi hit news) hin teknikal nga impormasyon tikang ha national weather agency nga mayda tiarabot nga bagyo nga makakaapekto ha iyo lugar ha sakop hin tulo ka adlaw. Ginbabana-bana liwat han mga eksperto nga magkakaada hin ***storm surge*** upod han bagyo. Pananglitan, karuyag mo ini ipasamwak ha mga lokal nga mga opisyaes ngan mga residente ha iyo munisipalidad. Aanhun mo an pagpasamwak hini nga mensahe nga ma-motibar ha ira hin pag andam?

May-ada mga resources nga puyde makabulig para mahimo ini. Puyde kamo magpili ha online tutorial ngan i-click ha mga online training module, o i-download an toolkit nga naghahatag hin parehas nga training. Click ha mga nasunod.

Pag Online Tutorial

Ig-download an Guidebook ngan Toolkit

Online Tutorial

Mayda mga ginhimo nga research para mahimo an *design* hini nga tutorial. Ini nga mga impormasyon in makikita liwat ha Guidebook nga puyde i-download (balik la ha nauna nga page). Dinhi hin nga tutorial, kami in maghahatag la hin halipot nga *summary* hini nga mga ideya.

Pananglitan natrabaho ka ha opisina han lokal nga gobyerno. Mayda bagyo nga tidaraun ngan maigo ha iyo bungto. An bulletin tikang ha national weather agency in nagsusumat liwat hiunong hin storm surge nga maabot hin 1.5 ka metro an kahatas-un. Dara nga ini in opisyal nga bulletin, ngan dara nga an ahensya in may-ada technical expertise ha typhoon forecasting, an lokal nga gobyerno in nagsisigurado nga mapadara ini ha iba iba nga mga opisina. Damo ha mga residente hit komunidad in naghuhunahuna nga usa la liwat ini nga technical bulletin ngan di ini gintatagan hin atensyon. Waray interesado nga i-interpretar ini nga bulletin ngan i-sumat ini ha iba-iba nga opisina pinaagi ha ira kalugaringon nga pulong. An mga bagyo in komo na sanglit damo nga tawo an nayakan nga himuon nala nira an normal nga ira ginhihimo kun mayda bagyo. An mga residente in kadak-an gin-aandam an ira mga balay para han pag abot han makusog nga hangin ngan uran, pero an storm surge an diri nira naaandaman. Damo an nahiaabutan han madagmit nga balud tikada ha mga kabablayan. Puyde kamo makaligtas pero puyde an imo iba nga anyaw waray. Kadam-an han ira mga balay in naguba dara han storm surge ngan na-*trap* hira ha sulod hini. Pagkatapos han panhitabo hadto nga adlaw, nagyakan an mayor, “Amo na ini an pinakagrabe nga trahedyo nga nahitabo ha aton komunidad,” ngan mananawagan ha national government nga magpadara hin *disaster relief aid*.

Yana, paghunahuna hin iba nga scenario. Nakit-an mo an storm surge warning tikang ha national weather agency. Ginsigurado mo nga naiintindihan an iginsusumat hini, ngan igin pasamwak mo kun anu an mga puyde mahinabo pag abot han bagyo nga may upod nga storm surge. Ginsumatan mo ngan ginpasa in bag-o nga mensahe gamit an imo kalugaringon nga mga pulong para masigurado nga naiintindihan ini han iba. Iginsurat mo ini nga mensahe ha usa nga memo ngan ginpasamwak ha tanan nga residente han bungto.

Mayakan it iba nga *okay* la kay hiara na hira hit bagyo, pero ginsumatan mo hira nga iba ini han mga naglabay nga mga bagyo, ngan an storm surge in iba han ira mga na-eksperyensya na. Umabot an bagyo, ngan harus ngatanan nga tawo umiwas ha ira mga balay nga aada ha mga delikado nga lugar ngan nagkadto ha *evacuation center* o ha mga sangkay nga harayo ha dagat an balay. Ngan bisan mayda mga na-injure, waray namatay ha komunidad. Pagkatapos hin usa ka adlaw, nagkabalik na an mga pamilya ha ira mga kabablayan pero nasabtan nira nga nagkaguguba na ini. Usa nga im sangkay an nagyakan nga “Nawara na an am mga ginpundar ngatanan. Pero aram nim, talwas ngan buhi kami ngatanan, nagpapapasalamat kami.”

Parehas nga sitwasyon, duha nga magkaiba nga resulta.

Ha sunod nga mga pahina, mayda giya kun aanuhun pagpasamwak hit mga *risks* hin mga sugad hini nga panhitabo. Puyde kamo maglugaring pag-aram hini, o mas maupay kun upod hin grupo nga tikang ha iyo organisasyon o komunidad.

Usa nga problema hit paghahatag hin warning ha katawhan hiunong hit mga panhitabo sugad hin dako nga storm surge, an mga *warning* in nakaporma hin technical bulletin tikang ha national agency. Puyde diri manginano hini an katawhan dara hin pipira nga mga rason:

- teknikal an mga pulong nga gingagamit ngan diri ini naghahatag hin impormasyon nga masayon maintindihan,
- an technical bulletin in baga hin diri para ha publiko,
- an mga lokal opisyales in nahadluk nga i-interpretar or magdugang ha mensahe nga tikang ha national agency kay bangin hira magpasobra, amo nga ginpapasa la nira an technical bulletin,
- an komunikasyon in baga la hin usa nga routine agency bulletin nga baga “*business as usual*,”
- it hunahuna hit publiko o mga local official nga ini nga bulletin in diri gud direkta ng para ha ira sitwasyon,
- an bulletin in diri maupay an kahimu (e.g., diri naghahatag hin suhestiyon kun anu an angay buhaton han mga tawo).

Dara hini ngan iba pa nga mga rason, diri gintatagan hin importansya ngan diri nanginginano o gin aasi o ginkakalimtan la ini nga mga bulletin.

Mayda liwat iba nga rason kun kay anu diri nasunod ha mga evacuation advisories an mga tawo nga nagreresulta nga maabtan hit pagbaha ha ira kabablayan o kakalsadhan:

- an katawhan naghuhunahuna nga an tiarabot nga panhitabo in pareho la han mga naglabay nga kalamidad, pero kaurugan an mga grabe nga mga panhitabo in waray ka makit-an ngan ma-eksperyensya han lokal nga kumunidad.
- an katawhan natural nga naabat nga an ira panimalay an pinakatalwas ngan pinakakomportable nga lugar bisan kun ini aada ha *high risk area*,
- an katawhan nadiri pag iwas ha ira panimalay kay nahadluk hira nga makawatan kun waray tawo han ira balay,
- an katawhan in mayda negatibo nga pagkita hiton mga evacuation center ngan nalikay hira pagkadto.

Pag-click niyo ha tutorial, mahibabaro kamo han mga paagi para mabaton ini nga mga problema nga ginyakan ha igbaw. An mga rekomendasyon in nagbabaton hini nga mga isyu pinaagi han mga nasunod:

- pagsurat hin mensahe nga naghahatag hin pareho nga impormasyon gamit an yana nga pan-adla-adlaw nga pamulong,,
- pag-presentar han bulletin in ha porma (e.g., paggamit hit kolor, larawan, etc.) nga nakakakuha hiton atensyon hin mga tawo,
- pagsurat han komunikasyon para makabaro an katawhan nga diri ordinaryo an tiabot nga panhitabo,
- paghimu hin mga mensahe nga direkta para ha tagsa-tagsa nga rehiyon o lokalidad,
- pagsiguro nga an komunikasyon may-ada han mga kinhanglan nga mga *element* hin usa nga maupay nga mensahe, upod an mga angay buhaton han mga lokal nga opisyales, mga residente, ngan mga *business establishment*.

Tikangi an tutorial.

Ha ubos mababasa an mas halaba nga bersyon hini nga bulletin. Para makit-an kun nga tanan nga kinahanglan nga elemento han mensahe aada, click ha tag usa nga elemento ha ubos.)

- ① Sender ② Receiver ③ Event
④ Description ⑤ Guidance ⑥ Timing

NWS Bulletin.

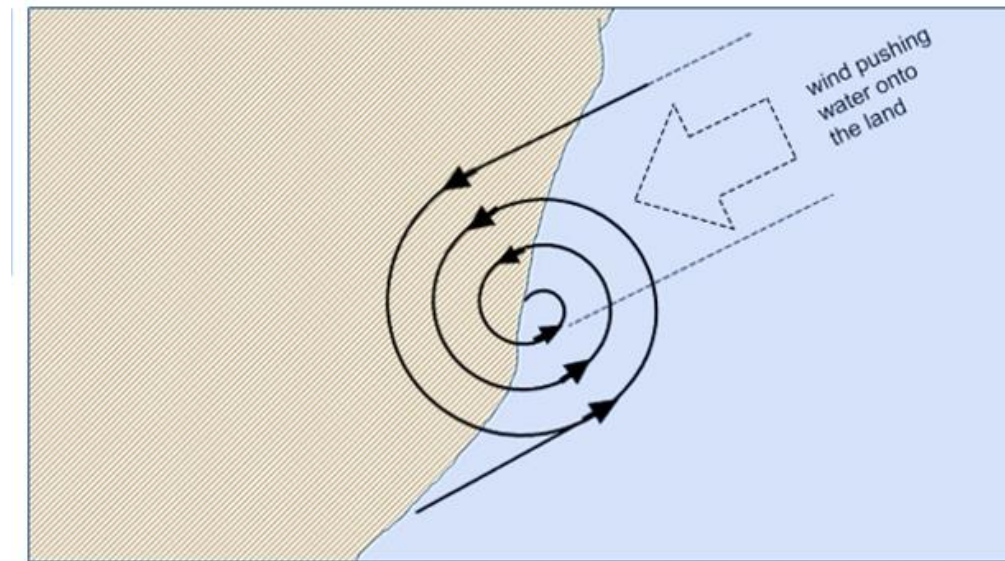
STORM SURGE WARNING: An mga lugar ha ligid hit dagat in puyde maka eksperyensys hin storm surge nga may kahatas-on nga 2-4 m ha *Southern Isabela Province*, ngan 0.5-2 m ha *Northern Isabela province*. An danger level (kadelikado) in hataas tikang agap hit Martes. An storm surge nahinanabo kun ginduduso an tubig hin makusog nga hangin ngada ha katuna-an, ngan an mga magkusog nga balud pwede kumada ha katunaan sakop hin usa ka kilometro. An storm surge nga mayda 0.5 m nga kahatas-un in puyde na makaguba hin balay ngan delikado ha kinabuhi. Ngatanan nga apektado in ginsasagdunan nga komunsulta ha opisina han mayor o PDRRMC para han *evacuation instructions*. Ha ubos makikit-an an detalyado nga mapa han mga maaapektuhan nga mga lugar.

Leksyon 2. Pag intindi han Panhinabo

Anu iton storm surge?

An storm surge amo an paghataas han lebel han tubig ha dagat dara han pagduso han makusog nga hangin han tubig ngadto ha katunaan.

An diagram ha ubos in nagpapakita kun tiunan-o napoporma an usa nga storm surge. Ha igbaw han equator, an mga hangin dara han bagyo in nabirik tipawala. Ini nga diagram nagpapakita han sitwasyon nga an hangin in natikang ha norte nga tunga han bagyo tipakadto hit natundan, nga nagreresulta han pagduso han tubig tikadto han sinirangan nga katunaan han nasud. Ini nga sitwasyon in baliktad la ha natundan nga parte hit nasud kun an timog nga tunga han bagyo an nagduduso han tubig dagat tikadto ha katunaan.

Matiunan-o it usa nga storm surge?

Iba iba nga mga panhinabo an gin iistorya han mga storm surge *survivors*. Ha iba nga kaso, kun naagi an mata han bagyo ha usa nga lugar, nagbabalyo an direksyon han hangin. Dara hini, puyde humamubo an tubig anay kay ginduduso an tubig han hangin tipaharayo ha katunaan. Pagkatapos nabalyo naliwat an direksyon han hangin, nga natikang naliwat pagduso han tubig tibalik ha katunaan nga naporma na han storm surge. Ini in naobserbahan han mga survivors han bagyo Haiyan.

An storm surge in puyde mahinabo hin madagmit la. Ha iba nga kaso, an panahon in kalma la ngan maadlaw antes umabot an bagyo. Pero pagtikang pagkusog hit hangin, puyde in makaporma han storm surge dayon, nga pwede humataas hin pira ka metros ha sakob la hin mga minuto. Dara hini may mga tawo nga nata-*trap*, kay kasiring nira puyde pa hira maghulat ngada hit *last minute* antes hira umiwas ha may baybay.

Leksyon 3. Pag Interpretar han Mensahe ngan Pagpasamwak hini ha iba

Punto: Diri angay nga ginkakarawat la in usa nga technical bulletin ngan ipasa ha iba. An angay himuon in intindihon ini ha diri teknikal nga kayakan ngan mag andam nga igsumat ini ha iba pinaagi han imo kalugaringon nga pulong.

Kaurugan, an mga opisyaes ngan iba pa in ginkokopya la ngan ginpapasa ha katawhan an technical bulletin ngan waray na gindudugang hini. Amo ini an ira ginbubuhat dara nga an ira pag abat diri hira mga awtorisado o eksperto para magbuhat hin iba kundi ipasamwak la an bulletin.

An problema hini, an mga technical bulletin in kinahanglan ma interpretar para an iba in mamati hini ngan hul-os nga maintindihan. Resposibilidad han ngatanan nga ma translate an bulletin ngadto hin mga pulong nga mas masayon maiintindihan han kadam-an.

Kun igpapasa niyo an mensahe, angay ini ig *translate* ngadto hin mas masayon maiintindihan. Kun ini in imo buhaton diri ini karuyag signgon nga ginbabalyuan mo an impormasyon, nagpapaka eksperto, o nag hihimo hin butang nga waray ka opisyal nga kapasidad. Syahan, puyde ig upod an original nga technical bulletin. Ikaduha, puyde ibutang ha imo kalugaringon nga mensahe nga gin-interpretar mo an original nga bulletin para mas maintindihan han publiko.

Adi in mga suhestyon kun aanhun niyo pag-interpretar hin mga technical nga mga mensahe.

- Utro isurat an impormasyon pinaagi hin mga pulong nga diri teknikal o mga pulong nga ginagamit ha kinaadlaw.
- Pagkomento hiunong han direkta nga kahulugan han bulletin para han mga tawo nga imo ginsusumatan han mensahe.
- Kun may upod nga mapa an bulletin, i-interpretar an mapa ngan sumati an iba kun anu an ginsusumat han mapa hiunong han ira lokasyon.
- Pagdugang pa hin impormasyon hiunong han mga possible pa nga epekto han panhinabo.

Leksyon 4. Pakig-istorya ha Usa nga Sangkay: Personalize, Localize, Dramatize

Punto: It pinaka-epektibo nga mensahe in usa nga sugad hin ginsusumat hin usa nga sangkay. Pinaagi hini pinaka-masayon ini naiintindihan. Ngan, pinaka-masayon ini ipasa ngan isumat ngadto ha iba. Kun nagsusurat ka hin mensahe, pag *imagine* nga nag iistorya ka hin usa nim nga sangkay hin personal.

Kaurugan, diri gin-aasi han iba nga tawo in usa nga official bulletin dara nga pag-abat nira baga la ini hin *routine* nga mensahe tikang ha ahensya, ngan diri ini direkta nga para ha ira sitwasyon. Dara hini nga rason, angay igsurat an mensahe para ini mahimo nga:

Personalized

I-surat an mensahe hin paagi nga personal ngan nakadirekta ini han makarawat han mensahe. Puyde ini mahimo pinaagi han pagsurat han mensahe direkta ha grupo han tawo nga ma-aapektuhan han panhinabo.

Localized

I-surat an mensahe para ha mga lugar pinaagi han direkta nga pagsurat han ngaran mismo han particular nga lugar. Puyde liwat iupod ha mensahe an mga lokal nga *landmarks* o kilala nga mga lugar nga makakabulig han tagakarawat han mensahe para ma imagine nira kun hain gud mahihinabo ini.

Dramatized

Ayaw limitahi nga mga teknikal ngan *factual* la nga deskripsyon han panhitabo an isurat ha mensahe. Puyde liwat ibutang an mga mas klaro o mas *explicit* nga mga detalye. Pananglitan kun an panhinabo in *once-in-a-lifetime*, igsurat ini ha mensahe.

Pinaagi han pagsunod han mga suhestyon ha igbaw, puyde ini makadugang han *chance* nga maintindihan hin bug-os an mensahe, ngan maabat nira nga ini nga mensahe in direkta para ha ira ngan ha ira sitwasyon, ngan mapapahataas hini an ira pagtapud ha mensahe.

An nasunod in mga pananglitan hin mga elemento han mensahe nga personalized, localized, ngan dramatized.

Personalized ngan localized

“Ha mga residente han District 4”

"Mensahe para ha mga residente nga naukoy harani ha San Pedro Bay"

Hinumdumi: Kun an technical bulletin in para ha bug-os nga rehiyon, puyde mahisumat ha local nga komunidad nga ini in konektado ha ira lokalidad pinaagi hin pagbutang hin *header* sugad hit “Mensahe para ha mga Residente hit Sta. Ana.”

Dramatized

“an storm surge puyde sugad hin nakakaguba/delikado ngan mapaspas nga balud nga maabot hin 3 ka metros”

“an mga kabablayan in puyde magkahihibang ngan an mga puno mgakatutumba”

“puyde ini mas dako kontra han mga pagbaha nga aton naeksperyensya han una”

Hinumdumi: Ha sunod nga pahina, may ada mga *descriptive terms* nga pwede pagpilian para ihulagway an storm surge. Diri kinahanglan nga usa ka nga eksperto para gamiton ini nga mga *terms*, kay ini in mga pili nga *terms* nga magagamit ha mga dagko nga storm surge ngan mga pagbaha.

Leksyon 5. Batuna an mga Importante nga Isyu

Ha tagsa nga populasyon, mayda mga isyu nga nagiging rason kay anu diri nagsusunod an katawhan hiton mga evacuation instruction ngan iba pa nga mga *advisories*. Dara hini, puyde hira magpabilin ha ira mga panimalay nga puyde magbutang ha ira ha kadelikaduhan. An nasunod in mga kaurugan nga isyu ngan pamulong nga puyde i-upod ha mensahe para mabaton ini nga mga isyu.

Isyu: “Ha kalugaringon nga panimalay an pinaka *safe* nga lugar.”

Anu an puyde nga baton: Kun naukoy kamo ha district 8, puyde maguba an iyo balay. Delikado nga magpabilin ha iyo balay. Kinahanglan kumadto ha evacuation center

Isyu: “Mahugaw, diri safe, ngan diri komportable ha evacuation center.”

Anu an puyde baton: An evacuation center in gin –andam na para siguraduhon an iyo *safety* ngan para maging komportable kamo. An aton mga *health* ngan *social workers* in aadto ha evacuation center para masigurado nga maupay an iyo kahimtang.

Isyu: "Bangin pangawatan an am balay kun magkalakat kami."

Anu an puyde baton: An imo *health* ngan *safety* pati han im mga hinigugma in mas importante kontra hiton iyo mga *propriedades/kagamitan*. Mayda mga magpapatrol para masigurado nga waray mga kawatan nga makakasulod ha iyo mga panimalay.

Isyu: "Pareho la ini han mga nakalabay nga mga bagyo."

Anu an puyde baton: Ini nga bagyo in magiging mas makusog kontra han mga naglabay nga bagyo. An storm surge puyde maging mas hataas ngan mas makusog kontra han mga naglabay pagbaha nga iyo naekperyensya.

Leksyon 6. Paggamit han Mapa

Usa na pinaka epektibo nga paagi han paghulagway hin usa ka tiarabot na bagyo an paggamit hin mapa. Naipapakita hini an nagtagna nga aagian han umarabot nga bagyo o an nagtagna na lebel han storm surge flooding. Pero mayda la giyap mga isyu mahitungod han paggamit hini na mga mapa:

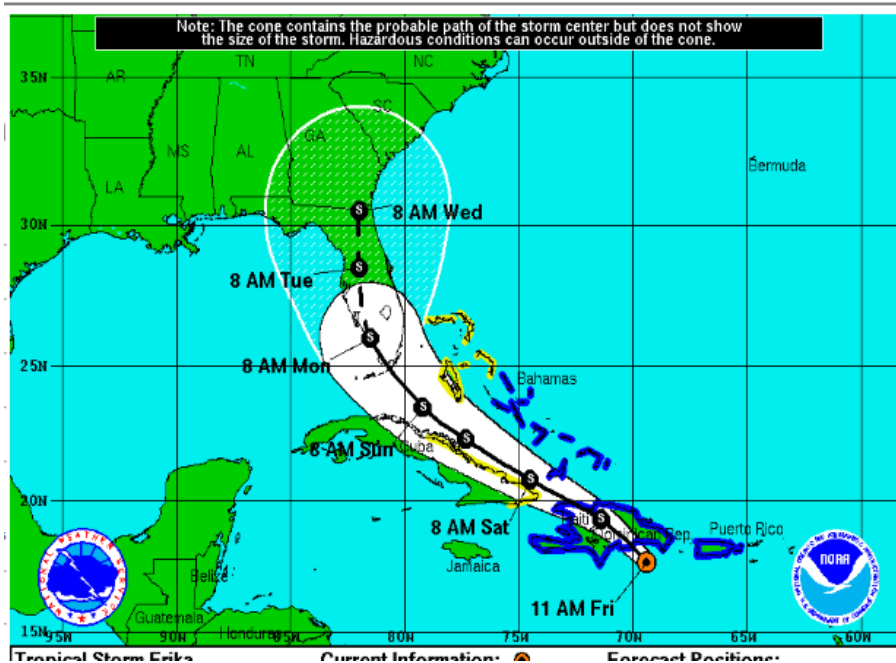
Puydi makayakan an mga ahensya nga mayda naipapakita o napapasamwak an mapa na importante na mga impormasyon. Ha kabaliktaran, damo liwat an mga tawo nga diri sigurado han pagsasaysay han mapa. Ha iba nga mulupyo makuri ini nira maintindihan.

Para ha iba na tawo o mulupyo diri ini an ira syahan na ginagamit para basehan hin impormasyon. Ha iba na kaso, iginpapasabot nga kinihanglan giyap na ipakita an mapa ha paagi han teksto.

Usa na maupay nga ideya an pagsari kun gaano ka epektibo an mapa ngan kun maintindihan ba ini hin tama. Kitaa it simbolo ha ubos nga nagpapakita han direksyon han tiarabot nga bagyo. Handurawa nga mayda usa ka tawo na api hin surbey nga siyahan pala makakita hin usa ka mapa nga gin pakianhan hin mga nasunod:

Base ha mapa, makakayakan ka ba kun san o maabot an usa ka bagyo ha iyo lugar?

Kay ano an kadako han lokasyon nga natatabunan han direksyon han bagyo mas dako pa kun nagtitikaharani an bagyo?

Nakikitan mo ba an iyo panimalay hini nga mapa?

Makakayakan ka ba han nagtagna na kahitaas han baha ha iyo lugar?

Gamit an naglabay na *storm surge track*, san-o mo mayayakan na kailangan mo na lumikas?

Mayda gihapon problema an sumarig ha mga mapa:

May mga tawo nga diri pa nakasabot ha ira lugar na baga-baga hin mapa. Pananglitan, pipira an mga tawo nga maaram lumakat ha usa ka bungto pakadto ha iba na lugar bisan kun diri maghunhuna o gumamit hin usa aka mapa.

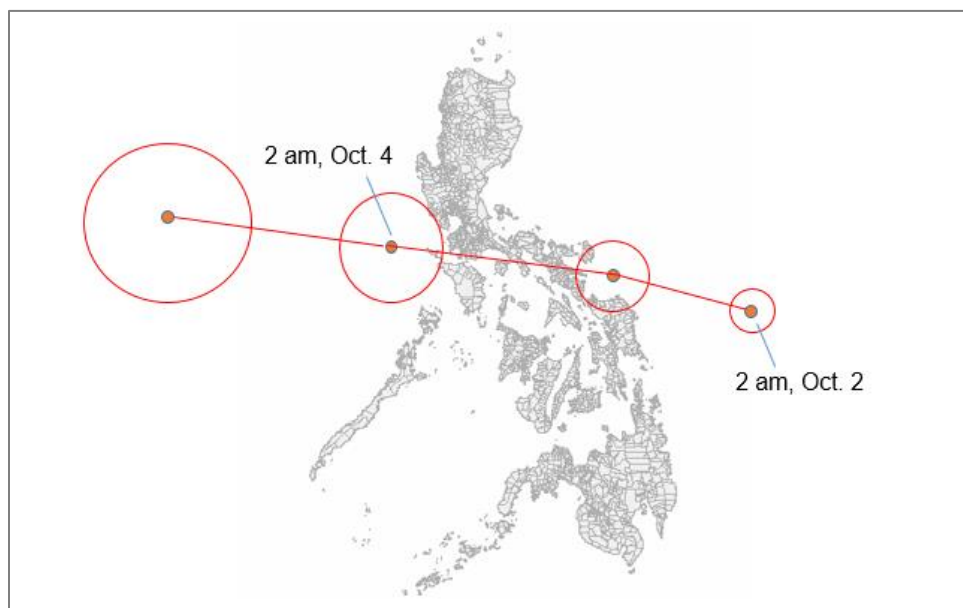
May mga tawo giyap nga waray motibasyon o kagustuhan nga magbasa ngan igsaysay an mapa ngan mas nasarig pa lugod ha pagbasa o pamati ha mga impormasyon ngan sagdon nga direkta na gin yayakan han mga tawo.

Pananglitan, ha usa ka surbey nga ginbuhat, may mga pinili nga mga residente ha usa ka kumonidad nga gin pagstudyuhan an usa na imprinta hin *storm surge flood* na mapa. Igin tugon hira nga bilngon an ira mga balay ha mapa nga igin presenta ha ira ngan iginpasaysay kun gaano ka halarom an tubig base ha ira tagna ha ira lugar. 83% ha ira an nakapakita han lokasyon han ira gin uukyan ha mapa (diri ngatanan nakuha an asya nga lokasyon). 55% la han mga gin tugon an nakakuha han ira tama nga lokasyon.

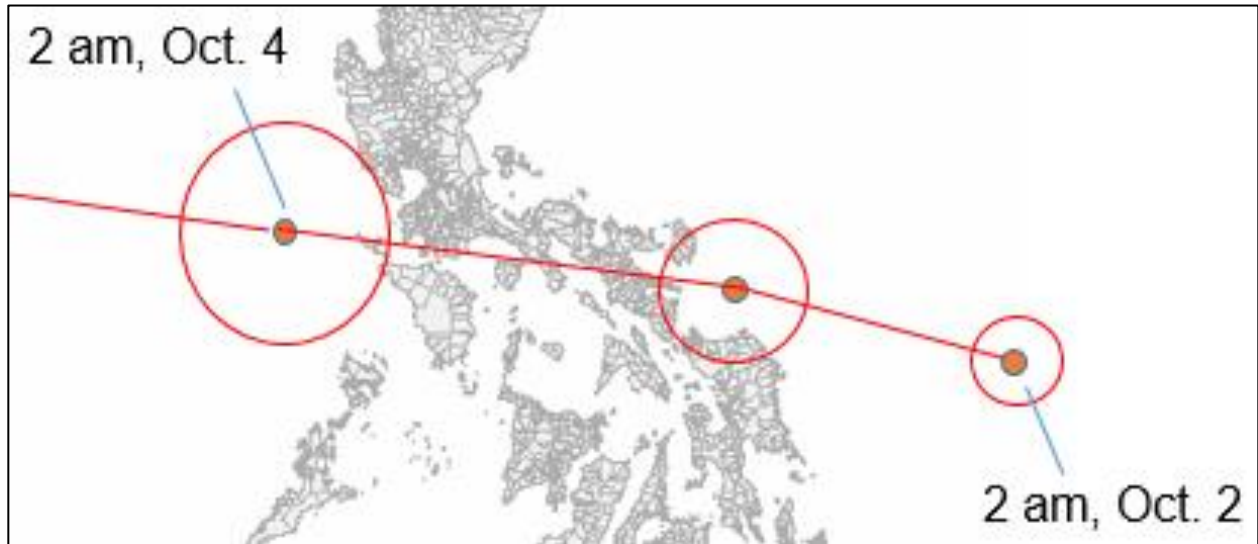
Nangangahulugan inin nga kun an pamaagi han paghamangno han usa ka populasyon mahitungod tiabot nga bagyo o storm surge, kinihanglan ig hubad an mapa ha mas maiintindihan na pagsaysay hin mensahe ha kumonidad. Usa na an pagsumat ha ira kun san-o mayayakan an umarabot na storm surge ngan kun ano na mga parte han lugar an apektado hini. Imbes na sumarig la ha usa ka mapa, igin papasabot an pagusa han mapa ngan han mga impormasyon na direkta na ginyakan han mga tawo. An solusyon kay an paagi han pagsurat hin mensahe (ngan ig disenyo an mapa) para makuha han mga tawo an impormasyon na ira kinahinganlan kun waray mapa o mensahe.

Eksersays 1. Pagsaysay han Weather Bulletins (Part 1: Pagbantay han bagyo)

Handurawa nga usa ka nga opisyal han disaster risk prevention ha usa lokal na munisipalidad ngan nakakarawat ka hin sugad na mensahe ha ubos tikang ha national weather agency:

Adi hin mas pinaharani na litrato hin mapa:

Istudyuhi an mga mapa ha igbaw samtang imo gin babaton an mga pakiana ha ubos.

Syahan na pakiana. Pananglitan naukoy ka ha Manila. San o mo mayayakan na may bagyo nga matama ha iyo lugar? (Ihatag an adlaw ngan oras)

Baton: _____

Ikaduha nga pakiana. Pananglitan naukoy ka ha Balangiga. Mayayakan mo ba na aragian an iyo lugar hin bagyo? (Tagi hin eksplasyon an imo baton.)

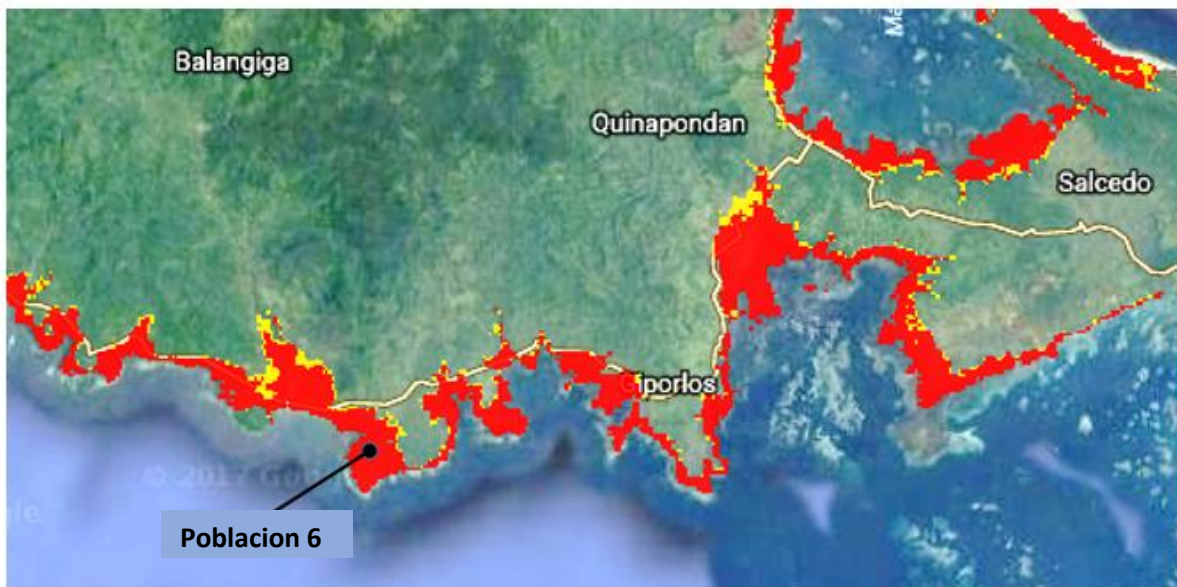
Baton: _____

Ikatulo na pakiana. Ha imo pagkita, kay ano man nga nagtitikadako an lidong ha retrato samtang nagtitikaharani an bagyo?

Baton: _____

Eksersays 2. Pagsaysay han Weather Bulletins (Part 2: Storm Surge and Flood Warnings)

Handurawa nga natrabaho ka ha lokal nga opisina han Poblacion 6 ha Balangiga ngan nakakarawat ka hin mensahe tikang ha Manila hin mapa han mga lugar nga apektado hin storm surge.

Legend: 1 m flood
 2 m flood

Pakiana: Mayda kaba nakikitan na peligro hin storm surge ha iyo lugar?

Baton: _____

Pakiana: Gaano ka delikado an storm surge ha iyo lugar?

Baton: _____

Eksersays 3. An Kinahanglan na Sulod han Mensahe

Pananglitan, tikang ha sentro han national weather office an bulletin nga aadi ha to-o upod an mga mapa nga gin pakita ha naglabay na pahina.

Pakiana: Puydi mo ba ipakita an tanan na kinihanglan na elemento hin maupay na mensahe na gin pakita ha bulletin?

Baton: _____

Pakiana: Ha imo pagkita, ano man na mga elemento it kulang?

Baton: _____

Pakiana: Igsurat ha sulod han kahon an imo maidudugang o an kulang na elemento han mensahe.

Baton: _____

Ginpahimangno ha iba-iba na parte han Rehiyon 2 an storm surge. Aabuton hin 1.5 ka metro an kahitaas hini na surge.

Eksersays 4. Pakikipagstorya ha Kakilala: Translate, Personalize, Localize, Dramatize

Handurawa nga nakikipagstorya ka ha imo kakilala. Imo hiya gin tugunan mahitungod han peligro na dara ha atubangan hit panhitabo nga storm surge. Amo inin an paagi han pagsurat han imo mensahe.

Yana, sunda an masunod nga instruksyon:

Step 1. Translate

Mayda ba linggwahe na masyado ka teknikal ngan pormal nga makukurian pagintindi han publiko? Igsurat utro an ginyakan o an teksto.

Step 2. Personalize

Utruhon an mensahe ha to-o nga makakahatag hin direksyon kun para kanay an mensahe (pananglitan paggamit han “ikaw” na termino imbes na “hira”).

Step 3. Localize

Bag-ohon an mensahe nga makakahatag hin direkta na instruksyon ha mas espisipiko na grupo han mga tawo o lokasyon.

Step 4. Dramatize

Dugngan an iginsaysay nga mensahe nga naghuhulagway han tiarabot nga panhitabo (storm surge) ha pamaagi nga mas mapapadagmit nga maiintindihan han mga mambarasa.

(Kopya han naglabay nga kahon)

Eksersays 5. Pagpapakilala hin Importante na Isyu

Mas magiging epektibo pa an mensahe ha pagdugang hin mga saysay nga direkta nga naghahatag hin solusyon ha problema han diri pag asi o pagsunod ha mga evacuation warnings.

Sunda an masunod na instruksyon:

Step 1. An paghunahuna nga mas talwas ha ira panimalay

Dugngan an iginsaysay na impormasyon ha mensahe nga ada ha to-o nga naghahatag hin impormasyon nga mas delikado kun magpabilin hira ha ira panimalay.

Step 2. An diri pag-ayon han mga tawo ha evacuation center

Dugngan an iginsaysay na masisigurado han mga tawo nga mas talwas an kundisyon ha evacuation center, diri sugad ka delikado han aton gin eekspektar.

Step 3. An pagkabaraka han mga tawo ha mga kawatan

Dugngan an iginsaysay na masisigurado han mga tawo nga mayda mga maupay na paagi para mabantayan an ira kaamyaw ngan ipasabot ha ira nga mas importante an ira kahimsog ngan seguridad kaysa ha iba na butang.

Step 4. An pagkakarapareho han umarabot na bagyo ha mga naglabay na bagyo

Dugngan an iginsaysay ngan maipasabot ha mga tawo na mas makusog an tiarabot na bagyo o storm surge kaysa han naglabay na mga bagyo.

Step 5. Pagkita han lengwahe na ginamit

Kitaon utro an imo saysay nga ginsurat. Masayon la ba ini maintindihan? Igin surat ba ini ha paagi na bagan nakikipagstorya kala ha imo kakilala? Kun diri, puydi pa utruhon ito na mga parte.

(Kopya han naglabay nga kahon)

Eksersays 6. Pagkumpara han Bag-o na Paghahatag hin Mensahe han dati na Paagi, Pakikigstorya ha iba

Igkumpara an orihinal na mensahe ha imo bag-o nga gin surat ha ubos. Isipa kun paano an bag-o na mensahe makakarawat o maiintindhan ha iba-iba na paagi han mga miyembro han publiko kaysa han daan nga nahimo. Kun grupo kamo hini nga nagtratabaho, puydi kamo magiristorya han iyo mga ideya mahitungod han pagpapasambit hini na impormasyon ha iba na katawhan.

Daan nga paagi han paghatag hin mensahe

Bag-o na paagi han paghatag han mensahe

Ginpahimangno ha iba-iba na parte han Rehiyon 2 an storm surge. Aabuton hin 1.5 ka metro an kahitaas hini na surge.

(Kopya han naglabay nga kahon)

Ha kataposan, isurat an iyo karagdagan na tigaman mahitungod han iyo pamaagi han pagpasamwak han mensahe ha mga opisyaes, residente, ngan ha iyo komunidad (ha pagsurat man o ha pagyakan):
